

CESTA DUCHOVNÍ PÍSNĚ POZDVHNI SE, DUŠE, Z PRACHU Z KRAMÁŘSKÉHO TISKU DO KANCIONÁLU

Štěpánka Běhalová (Jindřichův Hradec)

The Journey of the Spiritual Song *Pozdvihni se duše z prachu* [Raise, Thou Soul, Thyself from the Dust] from a Printed Broadside to a Hymn Book

Abstract: The article deals with the publication of the song for the Holy Mass with the incipit *Pozdvihni se duše z prachu* [Raise, Thou Soul, Thyself from the Dust] in the 19th century. The author of the text of this song is the Premonstratensian Eugen Karel Tupý, also known under the pseudonym Boleslav Jablonský. This song for the Holy Mass is included in the current unified hymn book in the section of the Ordinary and common chants of the Mass as number 517. In the 19th century, the song was published in several types of printed media. Its earliest extant edition is a broadside from 1845, which was followed by similar editions from 1849 and 1850, 1854, 1855, 1859 and another two undated. In 1852, the author himself included it in the second edition of the prayer book *Růže sionská* [The Rose of Zion], although it is not part of the first edition from 1845. In the same year, the song was included in the hymn book *Písně ke mši svatě pro školní mládež* [Songs for the Holy Mass for School Children] and three years later in a hymn book from the same printing house *Písně ke mši svatě, k užítku osady Hostounské a Únětické* [Songs for the Holy Mass to Be Used in the Settlements of Hostouň and Únětice] and in 1860 in the *Zpěvník pro chrám, školu i dům* [The Hymnal for Church, School and Home]. At that time, it also appeared in the contemporary *Perla pravých křesťanů* [A Pearl of True Christians], compiled by František Křenek and published in 1860, as well as in the prayer book *Květinná malá zahrádka* [A Small Flower Garden], published in the printing house of Alois Josef Landfras and his son in Jindřichův Hradec around 1860. The song was also included in *Písně a modlitby pro studující katolickou mládež* [Songs and Prayers for Young Catholic Students] by Blahorod Čáp, who had the collection printed in Litomyšl in 1869. The penetration of the text of the song by a renowned poet and writer from broadsides to hymnals and prayer books provides interesting and rare evidence of the journey of an artificial song to the unified hymn book.

Keywords: spiritual song – printed broadside – prayer book – hymn book – hymnal – Boleslav Jablonský

Při přípravě výstavy kramářských tisků z Muzea Jindřichohradecka v roce 2013¹ byl jako její hlavní název zvolen incipit jedné z vystavených písní „*Pozdvihni se, duše, z prachu...*“. Píseň byla publikována v roce 1859 v kramářském tisku z Landfrasovy tiskárny.² Naděje a optimismus úvodních slovu textu přinášela návštěvníkům výstavy povzbuzení a duchovní obrodu. Literární úroveň písně, u níž v tomto vydání nebyl uveden autor, není v kramářských tiscích obvyklá a vedla k dalšímu pátrání po původu textu. Upravený text písně se objevuje v jednotném kancionále pod číslem 517 v oddíle ordinária a obecné mešní písně.³

Průzkumem, který byl směřován ke kramářským tiskům a knižním fondům 19. století, byly doloženy zajímavé sku-

tečnosti týkající se výskytu písně v různých typech soudobých tištěných médií. Zvláštní pozornost pak byla věnována kramářskému tisku jako specifické formě tištěného média,⁴ v němž byla píseň zveřejněna, a jeho podílu na všeobecném rozšíření a oblíbě. Vedla k tomu především skutečnost, že dosud nejstarší doložená tištěná verze písně je z roku 1845,⁵ kdy byl text publikován samostatně ve formě kramářského tisku.

Výtisk pochází z pražské tiskařské dílny Jaroslava Pospíšila a dochoval se v jediném dosud známém neúplném exempláři v Knihovně Národního muzea. Autor textu písně premonstrátský kněz Eugen Karel Tupý⁶ (je uveden na titulním listu) jej složil na známý nářev písně *Bože, před tvou velebností*.⁷

¹ Katalog výstavy viz BĚHALOVÁ 2013.

² PÍSEŇ PŘI MŠI SVATĚ 1859, Sbírká Muzea Jindřichohradecka (dále MJH), inv. č. K 2718. Titulní list písně publikován v BĚHALOVÁ 2013, s. 56.

³ KANCIONÁL 1973, s. 370–371. Odkazy u písně: text B. Jablonský 1852, nářev *Knih chorální* 1847. Společný zpěvník českých a moravských diecézí, tzv. jednotný kancionál, byl poprvé vydán v roce 1973. Do roku 2004 vyšel v téměř dvaceti vydáních v různých nakladatelstvích, doplnily ho dodatky pro olomouckou a královéhradeckou diecézi. Od roku 2013 je na webu vystaven tzv. elektronický kancionál doplňovaný postupně hudebními nahrávkami písní. Dostupné z <http://kancional.cz>.

⁴ V příspěvku je užíván termín kramářský tisk jako druh tištěného média. Považuje se za něj drobný několikastránkový tisk většinou osmerkového, dvanácterkového i šestnácterkového (výjimečně dvaatřicetinkového) formátu, obsahující lyrický nebo epický text v poezii či v próze s náboženskou či světskou tematikou, při jehož vzniku byla upřednostněna obchodní stránka a byl sledován především výtisk autora, tiskaře (používáním úsporných metod tisku) i prodejce (množstvím prodaných tisků). Viz BĚHALOVÁ 2001, 2003, 2013. Totožný knihovědný přístup k pojmu viz též VOIT 2006. Z tohoto důvodu je v popisech pramenů užita transliterace, která umožňuje přesnější identifikaci a odhalení tiskařských variant. Při studiu tohoto tištěného média, jehož obsah často tvoří literární útvar kramářská píseň, je nutná interdisciplinarita, která zahrnuje další obory – etnografii, muzikologii, literární vědu. V této souvislosti obsah pojmů kramářský tisk a kramářská píseň a jeho užívání často kolísá, viz např. SMETANA – VÁCLAVEK 1937; VÁCLAVKOVA OLOMOUC 1961; RYŠAVÁ – BEZDĚK 1983; MACEK 1997; VEČERKOVÁ 1997; LIDOVÁ KULTURA 2007; HOLUBOVÁ 2008; IVÁNEK 2010.

⁵ JABLONSKÝ, Nová píseň 1845, Knihovna Národního muzea (dále KNM), inv. č. KP 4578.

Nejstarší známé vydání písně *Pozdvihni se duše z prachu...* z pražské tiskárny Jaroslava Pospíšila z roku 1845. Knihovna Národního muzea, inv. č. KP 4578.

Téměř souběžně, na přelomu roku 1844 a 1845⁸, vydal Eugen Karel Tupý pod názvem *Růže sionská* úspěšnou katolickou modlitební knihu „pro paní a panny“.⁹ Součástí knihy je i oddíl Staročeské i novější nábožné písně, který v prvním

Portrét Boleslava Jablonského. Reprodukce frontispisu z publikace o Boleslavu Jablonském (MATTUŠKA 1886). Knihovna Muzea Jindřichohradecka, sign. REG J 8546.

vydání z přelomu roku 1844 a 1845 obsahuje i dvě písně ke mši svaté, první s incipitem *Před tebou se klaníme, Bože na výsosti...* a druhou pod názvem „*Jiná*“ s incipitem *Bože, před tvou welebností, na kolena padáme...*, jejíž nápěv použil Tupý právě pro sledovanou skladbu *Pozdvihni se, duše, z prachu*. V roce 1852 následovalo druhé vydání *Růže sionské*, v němž jsou opět publikovány dvě písně ke mši svaté, tentokrát na straně 166 jako první píseň s incipitem *Pozdvihni se, duše, z prachu* a za ní následuje na straně 170 opět pod názvem „*Jiná*“ píseň *Bože, před tvou welebností, na kolena padáme*.¹⁰ I když není známo, kdy přesně Eugen Karel Tupý skladbu složil a zda již byla hotova v době prvního vydání *Růže sionské*, je doloženo, že píseň byla tištěna samostatně krátce po prvním vydání zmíněné modlitební knihy a sám její autor, který byl též editorem obou vydání *Růže sionské*, ji zařadil až do vydání druhého.¹¹

⁶ Boleslav Jablonský (vlastním jménem Eugen Karel Tupý, 14. ledna 1813 – 27. února 1881), rodák z Kardašovy Řečice u Jindřichova Hradce, oblíbený básník 19. století, kněz, redaktor, autor milostných, vlasteneckých, didaktických a duchovních básní. Stýkal se s předními literáty své doby, včetně Josefa Kajetána Tyla, Karla Hynka Máchy a Karla Havlíčka Borovského. Viz MARŠÍKOVÁ 2012; FRIČ 1882; MATTUŠKA 1886.

⁷ Literární činnosti se Karel Tupý věnoval již před rokem 1834, kdy vstoupil do noviciátu pražského premonstrátského kláštera a přijal zde řádové jméno Eugen, rozvíjel ji pak především v následujícím roce 1835, kdy z noviciátu odešel a spolu s Jaroslavem Pospíšilem převzal od Josefa Kajetána Tyla redakci periodika *Květy*. V roce 1836 připravoval Tupý s Pospíšilem almanach *Vesna*, který vyšel o rok později. Eugen Karel Tupý pracoval v tiskárně Jana Hostivíta Pospíšila a byl zván do jeho rodiny, kterou navštěvoval v Liliové ulici na Starém Městě. V roce 1837 se pod vlivem okolností Tupý vrátil do kláštera a literární činnost soustředil především do milostné poezie uveřejňované anonymně v *Květech*. Pod světskou poezií se podepisoval pseudonymem Boleslav Jablonský. První samostatnou sbírku vydal pod názvem *Básně* v roce 1841 a v téže roce byl vysvěcen na kněze. Náboženskou poezii publikoval především v *Katolických listech* pod vlastním jménem Eugen Karel Tupý.

⁸ Uvádění roku prvního vydání *Růže sionské* kolísá mezi rokem 1844 a 1845 (viz například Souborný katalog CASLIN). Citovaný exemplář ze Sbírkyně Muzea Jindřichohradecka má předtitul s vrocením 1844 a barevný litografovaný titulní list s vrocením 1845, proto je pravděpodobné, že finální podoba tisku vznikala na přelomu let 1844 a 1845. Rok vydání 1844 je uveden též u titulu *Staročeské i novější nábožné písně vyňaté z Růže Sionské modlitební knihy od Eugena K. Tupého*. V Praze: nákl. Viléma Šťastného, 1844. Knihovna Královské kanonie premonstrátů, FD IV 142.

⁹ JABLONSKÝ 1845. MJH, inv. č. S 2139.

¹⁰ JABLONSKÝ 1852. <http://kramerius.nkp.cz/kramerius/MShowPageDoc.do?id=2312818&mcp=&idpi=18288011&author=>

¹¹ Další vydání titulu následovala v letech 1867, kolem roku 1900 a v roce 1928.

Titulní list druhého vydání *Růže sionské*, souboru modliteb a písní sestavených Eugenem Karlem Tupým, v němž byla uvedena píseň *Pozdvihni se, duše, z prachu...*

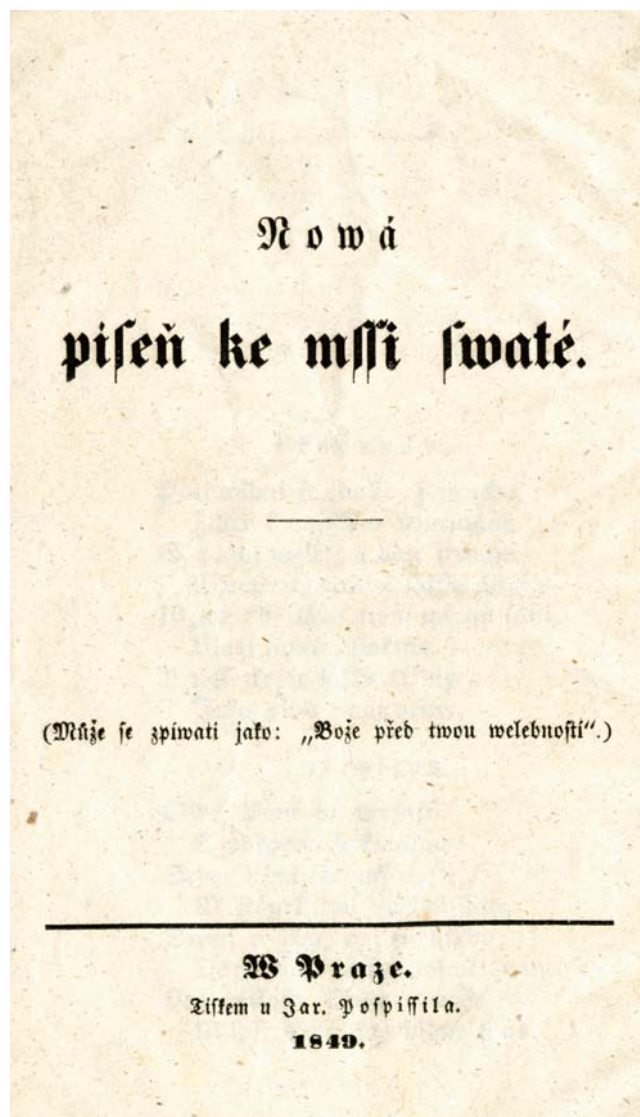
<http://kramerius.nkp.cz/kramerius/MShowMonograph.do?id=15529>

Tomuto vydání navíc předcházela nejméně dvě další samostatná vydání písně ve formě kramářského tisku.

Jaroslav Pospíšil píseň po zmíněném vydání z roku 1845 vytiskl ještě v roce 1849,¹² tentokrát bez uvedení autora.

Dále následovalo vydání z roku 1850 od Bedřicha Rohlíčka,¹³ který ji tiskl s *Písní k uctění nejsvětější svátosti oltární*. Po již zmíněném druhém vydání titulu *Růže sionská* v roce 1852, kde byla píseň *Pozdvihni se, duše, z prachu* zařazena, následovala ještě další samostatná vydání písně. Známé je vydání jindřichohradeckého knihtiskaře Aloise Josefa Landfrasa z roku 1854,¹⁴ v němž je opět na rozdíl od zmíněných dvou vydání uvedeno jméno autora, rodáka z nedaleké Kardašovy Řečice.

Následovalo ještě vydání tří písní z roku 1855 v pražské arcibiskupské tiskárně,¹⁵ v níž je píseň *Pozdvihni se, duše, z pra-*

Druhé samostatné vydání písně *Pozdvihni se, duše, z prachu...* z Pospíšilovy tiskárny z roku 1849. Knihovna Národního muzea, inv. č. KP 4574.

chu poprvé krácena a zařazena až jako třetí v pořadí.¹⁶ Předchází jí píseň ke mši svaté s incipitem *Zde v skroušenosti padáme, ... a píseň k uctění svatého Aloysia*. Další vydání písně je známo opět z Landfrasovy tiskárny z roku 1859, tentokrát doplněné známou svatováclavskou *Svatý Václave, – vejvodo české země, – kníže náš!*¹⁷ a téhož roku vydaná píseň z tiskárny Stanislava Pospíšila v Chrudimi.¹⁸

V Praze ji pak v následujícím roce tiskl Jan Spurný.¹⁹ Z mimopražských samostatných vydání písně se dochovalo ještě mladoboleslavské z dílny Josefa Zwickla, pravděpodobně z let 1852–1860²⁰ a nedatované vydání z dílny Vladimíra Augusty v Litomyšli, tištěné pravděpodobně až po roce 1889.²¹

¹² NOVÁ PÍSEŇ KE MŠI SVATÉ 1849, KNM, inv. č. KP 4574.

¹³ NOVÁ PÍSEŇ KE MŠI SVATÉ 1850, KNM, inv. č. KP 4575.

¹⁴ JABLONSKÝ 1854, KNM, sign. 70 E 292.

¹⁵ PÍSEŇ KE MŠI SVATÉ 1855, KNM, inv. č. KP 6259.

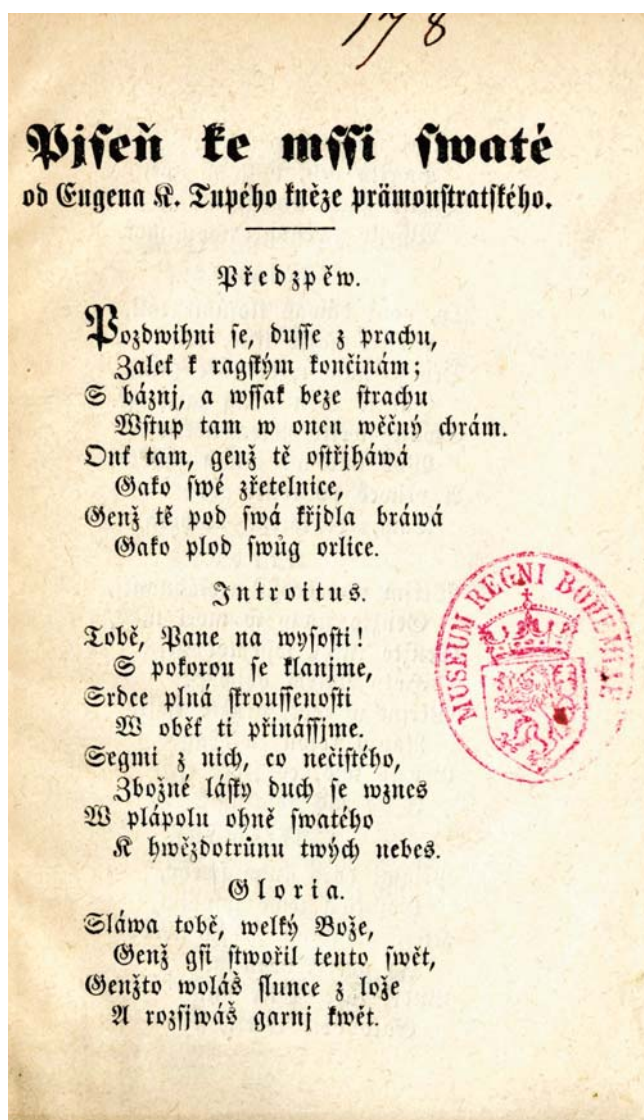
¹⁶ Oproti předchozím vydáním jsou vynechány části *Introitus*, *Gloria* a *Kredo*, části *Po pozdvihování* a *Agnus* mají oproti předchozím vydáním jen jednu sloku.

¹⁷ Viz pozn. č. 2.

¹⁸ PÍSEŇ KE MŠI SVATÉ 1859, KNM, inv. č. KP 9297.

¹⁹ POZDVIHNI SE 1860, KNM, inv. č. KP 4577.

Samostatný výtisk písně ke mši svaté z Landfrasovy tiskárny z roku 1854. Knihovna Národního muzea, sign. 70 E 292.

Oblibu této písně, která si získala později trvalé místo v kancionálu, dokládají nejen zmíněná samostatná vydání, jejichž počet není jistě definitivní, ale také její pozdější zařazení do dalších souborů. V roce 1852, tedy ve stejném roce, kdy vyšlo druhé vydání *Růže sionské* s písní *Pozdvihni se, duše, z prachu*, tiskl pražský tiskař Bedřich Rohlíček soubor *Písně ke mši svaté pro školní mládež*, kde byla zařazena jako šestá táž píseň bez uvedení autora,²² stejně jako v dalším zpěvníku z Rohlíčkovy tiskárny z roku 1855, kde je uvedena bez autora již na prvním místě.²³ V souboru *Zpěvník pro chrám, školu i dům*, který vyšel o pět let později, je uvedena na straně 68–70 a je u ní uveden též nápěv a autor slov Eugen Tupý.²⁴

Kramářský tisk s písní *Pozdvihni se, duše, z prachu...* z tiskárny Stanislava Pospíšila z roku 1859. Knihovna Národního muzea, inv. č. KP 9297.

Právě zařazení písně do obecného zpěvníku lze pokládat za doklad její obliby, a to jak v kruzích církevních, tak mezi lidem. Díky značnému počtu samostatných vydání v letech 1845–1852 ve formě cenově dostupných kramářských tisků se píseň rozšířila mezi lidové vrstvy a stala se populární. Celý text písně se dále objevil již bez uvedení autora také v modlitební knize *Perla pravých křesťanů* sestavené Františkem Křenkem a vydané v roce 1860²⁵ a v modlitební knize *Květinná malá zahrádka* vydané u jindřichohradecké tiskárny Aloise Josefa Landfrase a syna kolem roku 1860.²⁶

²⁰ PÍSEŇ KE MŠI SVATÉ 1852–1860, KNM, inv. č. KP 4140, 4576.

²¹ PÍSEŇ KE MŠI SVATÉ 1889, KNM, inv. č. KP 9688.

²² PÍSEŇ KE MŠI SVATÉ 1852, s. 22. <http://kramerius.nkp.cz/kramerius/MShowPageDoc.do?id=3586051&mcp=&s=djvu&author=>

²³ PÍSEŇ KE MŠI SVATÉ K UŽITKU 1855, s. 3. <http://kramerius.nkp.cz/kramerius/MShowPageDoc.do?id=4327515&mcp=&s=djvu&author=>

²⁴ ZPĚVNÍK PRO CHRÁM 1857, s. 68. <http://kramerius.nkp.cz/kramerius/MShowPageDoc.do?id=4731301&mcp=&idpi=24695730&author=>

²⁵ KŘENEK 1860, s. 201–205. <http://kramerius.nkp.cz/kramerius/MShowPageDoc.do?id=4320707&mcp=&s=djvu&author=>

²⁶ KVĚTINNÁ MALÁ ZAHRÁDKA [1858–1864], MJH, inv. č. JK 544.

Soubor modliteb Květinná malá zahrádka z jindřichohradecké Landfrasovy tiskárny z let 1858–1864. Sbirka Muzea Jindřichohradecka, fond Jindřichohradecké tisky, sign. JK 544.

Do souboru *Písní a modliteb pro studující katolickou mládež* píseň zařadil i Blahorod Čáp, který nechal soubor vytisknout v Litomyšli v roce 1869.²⁷

Skutečnost, že se text tištěný napoprvé v kramářském tisku objevuje v kancionálu, není zcela neobvyklá. Například v úvodní studii edice kancionálu Jana Josefa Božana *Slaviček rájský* vymezil její editor Jan Malura zdroje písní z tohoto barokního kancionálu. Upozorňuje také na písně, které byly publikovány v kramářských tiscích ještě před vydáním kancionálu. Autor se domnívá, že jeho tiskař Václav Jan Tybély vybral tyto písně z rukopisu kancionálu, který v té době údajně již ležel v tiskárně, a samostatně je otiskl.²⁸ Naopak působení kramářských skladeb na autory básní v Zieglerově *Dobroslavu* a jejich pozdější otisky právě v jindřichohradeckých kramářských tiscích zkoumala Eva Ryšavá.²⁹

Způsob publikování a dalšího nakládání s nově vzniklou autorskou duchovní písní na příkladu písně Eugena Karla Tupého *Pozdvihni se, duše, z prachu* v polovině 19. století je dalším dokladem šíření textů prostřednictvím kramářských tisků a působení těchto tištěných médií na zlidovění textu.³⁰

Květinná Malá Zahrádka.

Knížka modlitební
pro
mládež katolickou
obojího pohlaví.

Z nejoblíbenějších spisův sebral
spisovatel modlitebních knih: „Ježíšek“,
„Bůh moje radost“, „Anjel strážce“,
„Zbožné dítě“, „Sbirka nábožných
písní pro školní mládež“ a t. d.

Se 36 obrazy ke mši svaté, křížovou
cestou s obrázky a duchovními písněmi.

V Jindřichově Hradci.

Tisk a sklad Al. Landfrasa a Syna.

Píseň Eugena Karla Tupého je dokladem autorského textu, který byl složen pro bohoslužebné účely a šířen právě prostřednictvím samostatných výtisků ve formě kramářských tisků, v nichž bývala vydávána pod názvem *Píseň ke mši svaté* nebo *Nová píseň ke mši svaté*. Na nejstarším známém vydání z roku 1845 je uveden autor. I když pak byla tištěna podle dosud nalezených doložených vydání ještě nejméně desetkrát samostatně, její autor byl uveden pouze na vydání z jindřichohradecké Landfrasovy tiskárny z roku 1854. Eugen Karel Tupý pak píseň v roce 1852 osobně zařadil do druhého vydání souboru modliteb a písní *Růže sionská*, který uspořádal. Píseň byla již téhož roku zařazena bez uvedení autora do souboru *Písně ke mši svaté pro školní mládež*³¹ a dále byla zařazována do obdobných souborů, a to jak anonymně, tak s uvedením autora.

Pokud byla zařazena do tištěných zpěvníků, objevuje se v oddíle *Písně ke mši svaté* spolu s dalšími, mnohdy staršími písněmi ke mši svaté včetně starší všeobecně známé a zpívané písně *Bože, před tvou velebností*, ... na jejíž nápěv Tupý píseň napsal. Stejně jako v jiných písních ke mši svaté byla

²⁷ ČÁP 1869, s. 12. <http://kramerius.nkp.cz/kramerius/MShowPageDoc.do?id=4132771&mcp=&idpi=23056297&author=>

²⁸ MALURA, Jan. *Slaviček rájský* Jana Josefa Božana a česká duchovní píseň vrcholného baroka. In: BOŽAN 1999, s. 5–43.

²⁹ RYŠAVÁ, Eva. Zieglerův Dobroslav, společenská píseň a kramářské tisky. In: VÝCHODOČESKÉ ATHÉNY 1997, s. 162–169. TÁŽ. K obsahové stránce kramářských písní z Landfrasovy tiskárny. In: TISKÁRNY A TISKY 1998, s. 58–60.

³⁰ Obecně se uvádí, že texty v kramářských tiscích jsou tzv. pololidovou literaturou, tedy se jedná o lidové, umělé a zlidovělé texty.

³¹ Viz pozn. č. 22.

i tato duchovní skladba koncipována tak, aby se její jednotlivé sloky vztahovaly k určitým částem mše, věřící je během bohoslužby zpívali postupně při vstupu, před čtením evangelia, při obětním průvodu, při přijímání a na závěr.

Zařazení uměle složené písně *Pozdvihni se, duše, z prachu* do kramářských tisků byl nejjednodušší způsob, jak ji v 19. století rozšířit do povědomí nejširších vrstev. Obliba kramářských tisků s náboženským obsahem souvisela především s tradiční barokní zbožností, přetrvávající u nejširších lidových a méně majetných vrstev hluboko do 19. století. Přispívala k tomu i cena kramářských tisků, která byla po staletí stejná (stával 2 krejčary). U těch nejhudších býval náboženský kramářský tisk často jediným tištěným textem v domácnosti. Publikování písně *Pozdvihni se, duše, z prachu*, kterou Eugen Karel Tupý složil širokým lidovým vrstvám pro každodenní použití při mši svaté, je zároveň také ojedinělým dokladem, jak text putoval ke svým čtenářům a uživatelům a jak se prostřednictvím publikování formou kramářských tisků dostal do zpěvníků a na stránky současných kancionálů. S jistou mírou nadsázky lze říci, že text této autorské duchovní skladby zlidověl právě v souvislosti s tištěným médiem kramářský tisk.

Prameny:

ČÁP 1869: ČÁP, Blahorod [ed.]. *Písně a modlitby pro studující katolickou mládež*. V Litomyšli: B. Čáp, 1869.

JABLONSKÝ 1845: JABLONSKÝ, Boleslav. *Růže Sionská*. V Praze: Wilém Šťastný, 1845.

JABLONSKÝ, Nová píseň 1845: JABLONSKÝ, Boleslav. *Nowá píseň ke mši svaté*. Od Eugena K. Tupého. Kněze Premonstratského. (Může se zpívat jako: „Bože, před twou welebností“). V Praze 1845: Tisk a sklad Jar. Pospíšila, dochovány [4] s.

JABLONSKÝ 1852: JABLONSKÝ, Boleslav. *Růže Sionská*. V Praze: Wilém Šťastný, 1852.

JABLONSKÝ 1854: JABLONSKÝ, Boleslav. *Pjseň ke mssi swaté od Eugena K. Tupého kněze přamonstratského*. Tisk Aloisia Josefa Landfras a syn. Hradci. 1854.

KŘENEK 1860: KŘENEK, František. *Perla pravých křesťanů*. V Praze: B. Stýblo 1860.

KVĚTINNÁ MALÁ ZAHRÁDKA [1858-1864]: *Květinná Malá zahrádka*. V Jindřichově Hradci: Al. Landfras a syn, [1858-1864].

NOVÁ PÍSEŇ KE MŠI SVATÉ 1849: *Nowá píseň ke mši swaté*. (Může se zpívat jako: „Bože před twou welebností“). V Praze 1849. Tiskem u Jar. Pospíšila.

NOVÁ PÍSEŇ KE MŠI SVATÉ 1850: *Nowá píseň ke mssi swaté*. (Může se zpívat jako: „Bože před twou welebností“). V Praze. Tisk Bedřicha Rohlička, w Karlowě ulici č. 188, 1850.

PÍSEŇ KE MŠI SVATÉ 1859: *Pjseň ke mssi swaté*. Tisk St. Pospjssila w Chrudjmi 1859.

PÍSEŇ KE MŠI SVATÉ [1852-1860?]: *Pjseň ke mssi swaté*. Tisk a náklad Jos. Zwickla w Ml. Boleslawi, [1852-1860?].

PÍSEŇ KE MŠI SVATÉ [1889?]: *Píseň ke mši svaté*. Tiskem a nákladem V. Augusty v Litomyšli, [po roce 1889?].

PÍSEŇ PŘI MŠI SVATÉ 1859: *Píseň při mši svaté*. Jindřichův Hradec, A. J. Landfras 1859.

PÍSNĚ KE MŠI SVATÉ 1852: *Písně ke mši svaté pro školní mládež*. V Praze, Bedřich Rohliček 1852.

PÍSNĚ KE MŠI SVATÉ 1855: *Písně ke mši svaté*. Tiskem knížecí arcibiskupské knihtiskárny v Praze. 1855.

PÍSNĚ KE MŠI SVATÉ K UŽITKU 1855: *Písně ke mši svaté, k užitku osady Hostounské a Únětické*. V Praze: Tiskem Bedřicha Rohlička v arcibiskupském semináři, 1855.

POZDVIHNI SE 1860: [*Pozdvihni se duše z prachu...*]. Tisk Jana Spurného w Praze 1860.

ZPĚVNÍK PRO CHRÁM 1857: Zpěvník pro chrám, školu i dům. V Praze: Tiskem Bedřicha Rohlička, 1857.

Literatura:

BĚHALOVÁ 2001: BĚHALOVÁ, Štěpánka. *Náboženský kramářský tisk se zvláštním zřetelem k jindřichohradecké Landfrasově tiskárně*. Dizertační práce. Jindřichův Hradec 2001.

BĚHALOVÁ 2003: BĚHALOVÁ, Štěpánka. *Náboženský kramářský tisk a jeho recepce*. In: *K výzkumu zámeckých, měšťanských a církevních knihoven Čtenář a jeho knihovna*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2003, s. 547-558.

BĚHALOVÁ 2013: BĚHALOVÁ, Štěpánka. *Pozdvihni se, duše, z prachu ... Kramářské tisky s náboženskou tematikou ze sbírek Muzea Jindřichohradecka*. Jindřichův Hradec: Muzeum Jindřichohradecka, 2013.

BEZDĚK – RYŠAVÁ 1983: BEZDĚK, Karel – RYŠAVÁ, Eva. *České kramářské písňové tisky, jejich bibliografické zpracování a ukázka bibliografie 19. století*. In: *Sborník Národního muzea, řada C – Literární historie* 28, 1983, č. 4, s. 173-199.

BOŽAN 1999: BOŽAN, Jan Josef – MALURA, Jan (ed.) a KOSEK, Pavel, (ed). *Slaviček rájský*. Brno: Host, 1999.

FRIČ 1882: FRIČ, Coelestin. *Boleslav Jablonský*. V Praze: Jarosl. Pospíšil, 1882.

HOLUBOVÁ 2008: HOLUBOVÁ, Markéta. *Obrazy ženy v kramářské produkci*. Praha: Akademie věd České republiky, Etnologický ústav, 2008.

IVÁNEK 2010: IVÁNEK, Jakub. *Katalog písní o svatých v české barokní literatuře*. Ostrava: Filozofická fakulta a Ústav pro regionální studia Ostravské Univerzity v Ostravě, 2010.

KANCIONÁL 1973: *Kancionál. Společný zpěvník českých a moravských diecézí*. Praha: Ústřední církevní nakladatelství, 1973.

KNIHA CHORÁLNÍ 1847: *Kniha Chorálnj ku Kancionálku wydanému pro Biskupstwj Kralowéhřadecké s obstaránjm neydůstogněgssjho biskupského Ordinariátu* [hudebnina]. W Litoměřicjch: [s.n.], 1847. 1 partitura (117 s.)

LIDOVÁ KULTURA 2007: *Lidová kultura: národopisná encyklopedie Čech, Moravy a Slezska. Věcná část A – N*. Praha: Mladá fronta, 2007.

MACEK 1997: MACEK, Petr (ed.). *Slovník české hudební kultury*. Praha: Editio Supraphon, 1997.

MARŠÍKOVÁ 2012: MARŠÍKOVÁ, Zdenka. *Těžko jest slavíku. Monografie básníka Boleslava Jablonského*. Kardašova Řečice: Město Kardašova Řečice, 2012.

MATTUŠKA 1886: MATTUŠKA, Alois. *Život Boleslava Jablonského*. V Praze: Alois Mattuška, 1886.

SMETANA – VÁCLAVEK 1937: SMETANA, Robert – VÁCLAVEK, Bedřich. *České písně kramářské*. Praha: Fr. Borový, [1937].

TISKÁRNY A TISKY 1997: BĚHALOVÁ, Štěpánka (ed.). *Tiskárny a tisky 19. století: sborník příspěvků z celostátní konference pořádané při příležitosti 200. výročí založení jindřichohradecké Landfrasovy tiskárny*. Jindřichův Hradec: Okresní muzeum v Jindřichově Hradci, 1998.

VÁCLAVKOVA OLMOUC 1961: *Václavkova Olomouc 1961. Sborník referátů a diskusních příspěvků o kramářské*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1963.

VEČERKOVÁ 1995: VEČERKOVÁ, Eva. *Poslouchejte, mládenci a panny... aneb o české písni kramářské*. Brno: Moravské zemské muzeum, 1995.

VOIT 2006: VOIT, Petr. *Encyklopedie knihy*. Praha: Libri ve spolupráci s Královskou kanonií premonstrátů na Strahově, 2006.

VÝCHODOČESKÉ ATHÉNY 1997: PETRBOK, Václav – TYDLITÁT, Jan (edd.). *Východočeské Athény a Josef Liboslav Ziegler: sborník příspěvků ze symposia*. Boskovice: Albert, 1997.

PhDr. Štěpánka Běhalová, Ph.D.

Muzeum Jindřichohradecka

Balbínovo náměstí 19/I, 377 01 Jindřichův Hradec

behalova@mjh.cz